

خدای روح القدس نویسنده: رابرت لیتام

روح القدس یکی از *اقانیم* (اشخاص) سه‌گانه‌ی تثلیث تقسیم‌ناپذیر است. در نتیجه، او به طور کامل و جامع خدا است، با پدر و پسر از ازل وحدت دارد، و در قدرت و شکوه با آنها یکی است. هر چه خدا می‌کند روح القدس می‌کند، زیرا در تمامی کارهای خدا هر سه شخص به طور غیر قابل تجزیه حضور دارند، هم در آفرینش، هم در مشیت و هم در رستگاری. در نتیجه، وقتی می‌گوییم روح القدس عمل می‌کند، همواره باید به یاد داشته باشیم که پدر و پسر نیز در عمل حضور دارند.

در عین حال، روح القدس نه پدر است و نه پسر، زیرا این سه از ازل متمایزند. فقط یک خدا وجود دارد، پس روح القدس از جهت هستی یا ذات با پدر و پسر یکسان است، اما از جهت شخص بودن کاملاً مجزاست. بر این اساس، یک سری اعمال به روح القدس نسبت داده می‌شوند (یا او فاعل آنهاست) مثلاً فقط او در عید پنطیکاست نازل شد، اما حتی در این مورد نیز پدر از طریق پسر و در پسر او را فرستاد.

از جهت روابط ازلیه سه شخص تثلیث، روح از پدر صادر می‌شود (انجیل یوحنا ۱۵: ۲۶). به این معنا، روح از پدر است، رابطه‌ای که هیچ‌گونه فرودستی یا فرادستی یکی بر دیگری یا تقدم زمانی را نشان نمی‌دهد بلکه به یک نظم ارتباطی و اقبومی (شخصی) اشاره دارد. درک این مطلب از فهم ما خارج است زیرا متعلق به راز حیات درونی خداوند است. در عین حال، ما از طریق ایمان تلاش می‌کنیم بفهمیم. همراستا با این نزول ازلی، پدر روح را از طریق پسر و در پسر و در رابطه با همه‌ی کارهایش در خلقت، از جمله نجات ما، می‌فرستد (اعمال ۱: ۸؛ غلاطیان ۴: ۴-۶). به این واقعیت *ماموریت* (فرستادن) گفته می‌شود.

گفتیم پسر نیز در فرستادن روح نقش فعال دارد. عیسی به نزول روح القدس در عید پنطیکاست توسط پدر و در واکنش به درخواست او یا به نام او اشاره می‌کند (انجیل یوحنا ۱۴: ۱۶، ۲۶). وی همچنین می‌گوید که خودش روح القدس را خواهد فرستاد (۱۶: ۷)، و بعدتر بر شاگردان می‌دمد و می‌گوید: «روح القدس را دریافت کنید» (۲۰: ۲۲).

مناقشات بی‌پایانی در خصوص اینکه نقش پسر در رابطه میان پدر و روح القدس چیست صورت گرفته است. در کتاب مقدس هیچ‌گاه به صراحت گفته نمی‌شود که آیا روح القدس علاوه بر پدر از پسر نیز صادر شده یا خیر. در اعتقادنامه‌ی نیقیه صرفاً گفته شده که روح القدس «از پدر صادر شده است». کلیسای لاتین بعدها کلمه *filioque* (و پسر) را نیز به اعتقادنامه اضافه کرد و با مخالفت‌ها و اعتراضات کلیساهای شرقی مواجه شد. کلیسای غرب معتقد بود خداوند همه چیزها را به پسر داده، از جمله دمیدن (یا صدور) روح را، در حالی که کلیسای شرق معتقد است این دیدگاه ناقض این رای است که خدای پدر سرچشمه شخصی روح القدس و پسر است و به علاوه تمایز میان پسر و روح القدس را مبهم می‌گرداند. با وجود این، هم کلیساهای شرق (ارتدکس شرق) و هم کلیساهای

غرب (کاتولیک رومی و پروتستانتیسم) توافق دارند که چون تثلیث تجزیه‌ناپذیر است، به طور کلی هر سه نقش دارند.

پطرس نیز وقتی می‌گوید دروغ گفتن به روح‌القدس دروغ گفتن به خداوند است در حقیقت روح‌القدس را با خدا یکی می‌شمارد (اعمال ۵: ۳ - ۴). کارهایی که او می‌کند فقط خدا قادر است انجام دهد. روح‌القدس در عبارات ناظر به تثلیث که در رسالات عهد جدید آمده فراوان یاد شده است. باید به یاد داشت که *theos* (خدا) معمولاً برای پدر و *kyrios* (خداوند) معمولاً برای پسر به کار می‌رود. روح‌القدس که خداست تمامی صفات الهی را به طور کامل دارد (مثلاً مزامیر ۱۳۹: ۷ - ۱۰). در نتیجه، هر سه شخص با هم بزرگتر از روح‌القدس در حالت مجزا نیستند.

باید تاکید کرد که روح‌القدس نیرو یا قدرتی غیر شخصی نیست. کتاب مقدس او را بر حسب ویژگی‌های شخصی توصیف می‌کند. او برای گناه محزون می‌شود (افسیان ۴: ۳۰)، ترغیب و ملزم می‌سازد (انجیل یوحنا ۱۴ - ۱۶)، شفاعت می‌کند (رومیان ۸: ۲۶ - ۲۷)، شهادت می‌دهد (انجیل یوحنا ۱۶: ۱۲ - ۱۵)، ندا می‌کند (غلاطیان ۴: ۶)، سخن می‌گوید (انجیل مرقس ۱۳: ۱۱)، و به مومنان به انجیل و رسولان می‌گوید چکار کنند (اعمال ۸: ۲۹، ۳۹: ۱۶ - ۱۰). او دارای شعور است (رومیان ۸: ۲۷) و در همکاری با ما هوشمان را به کار می‌گیرد (اول قرنطیان ۱۲: ۱ - ۳؛ دوم قرنطیان ۱۰: ۳ - ۶). او از خود گذشته و توجه را به عیسای پسر جلب می‌کند و نه خودش (انجیل یوحنا ۱۶: ۱۴ - ۱۵؛ همچنین رجوع کنید به ۱۳: ۳۱ - ۳۲؛ ۱۷: ۱ - ۲۶) و این اعتراف را از ما بیرون می‌کشد که عیسی خداوند است (اول قرنطیان ۱۲: ۱ - ۳). او ناپیداست و طبیعتش با ما فرق دارد. کلمه یونانی *pneuma* (روح) کلمه‌ای خنثی است، اما این مطلب هیچ ربطی به بحث‌های معاصر راجع به جنسیت ندارد زیرا خداوند وجودی دارای جنسیت نیست.

روح، آفرینش و مشیت

این واقعیت که روح‌القدس به طرزی جدایی‌ناپذیر همراه با پدر و پسر خالق است در اکثر جاها آشکار است، از جمله در پیدایش ۱: ۲ که می‌گوید: «روح خدا سطح آب‌ها را فروگرفت». در جایی دیگر، وقتی در عهدعتیق شاهد تاملات شاعرانه در باب آفرینش هستیم، به روح، یا دم، خداوند اشاره می‌شود (مزامیر ۳۳: ۶ - ۹). این مطلب در اعتقادنامه‌ی نیقیه نیز درج شده است: «او مولف و حیات‌بخش است». در نتیجه، او پیوسته در مشیت و در بخشیدن و حفظ ثبات و پایان دادن به زندگی فعال است (مزامیر ۱۰۴: ۲۹ - ۳۰).

روح‌القدس در حیات و خدمت عیسی

طی حیات و خدمت عیسی، پسر تجسد یافته، روح‌القدس فعال بود. در حالی که عیسی بارها گواهی می‌دهد که پدر او را فرستاده (مثلاً در یوحنا ۴: ۳۴؛ ۵: ۱۹ - ۲۴؛ ۳۶ - ۳۸؛ ۶: ۲۹ - ۳۳، ۳۸ - ۳۹، ۴۴، ۵۷)، اما نطفه‌ی

او را روح القدس بست (انجیل متی ۱: ۲۰؛ لوقا ۱: ۳۴ - ۳۵). در هر مرحله، از روایات تولد و کودکی عیسی تا شروع خدمت عمومی او، لوقا به حضور و فعالیت روح القدس اشاره دارد (انجیل لوقا ۱: ۳۴ - ۳۵، ۴۱ - ۴۲؛ ۲: ۲۵ - ۲۷؛ ۳: ۱۶، ۲۱ - ۲۲؛ ۴: ۱، ۱۴ - ۱۹). تعمید عیسی یکی از این موارد مهم است، زمانی که پدر او را به عنوان پسر خویش تصدیق می کند و در عین حال روح القدس فرود می آید و او را در بر می گیرد (انجیل متی ۳: ۱۳ - ۱۷)، در آغاز ماموریتش او را تعمید داده و در نتیجه واقعیت قدرت مداوم خود را نشان می دهد. در زمانی که عیسی تجسد یافته و با وسوسه های شیطان مواجه بود نیز روح القدس حمایت خویش را نشان داد (لوقا ۴: ۱ - ۱۳).

«از طریق روح القدس ازلی» بود که عیسی خود را بر روی صلیب به پدر تقدیم کرد (رساله به عبرانیان ۹: ۱۴) - اشاره ای واضح به روح القدس و نه نوعی مفهوم انتزاعی روانشناختی؛ توجه داشته باشید که «خدا» معمولاً در عهد جدید برای اشاره به پدر به کار می رود. به همین ترتیب، پدر عیسی را به وسیله روح القدس از میان مردگان رستاخیز داد و ما نیز همین گونه زنده خواهیم شد (رومیان ۸: ۱۰ - ۱۱).

در بافتار انجیل لوقا و اعمال رسولان، صعود عیسی و نزول روح القدس که چند روز بعد در عید پنطیکاست رخ می دهد به هم ربط دارند (اعمال ۱: ۸ - ۱۱). پس زمینه موضوع رفتن ایلیا به آسمان است، که پیش از آن ایلیس از او خواسته بود نصیب مضاعف روح او بر وی بشود و ایلیا به وی گفت اگر حینی که از نزد او برداشته می شود او را ببیند چنین خواهد شد (دوم پادشاهان ۲: ۹ - ۱۲).

در اینجا رسولان رفتن عیسی را شاهدند، و در فصول بعد نزول روح القدس ذکر می شود. عیسی خودش هدیه ای نزول روح القدس را به صعود خویش ربط می دهد (انجیل یوحنا ۷: ۳۷ - ۲۹). بدین طریق، روح القدس ماموریت رسولان را تقویت می کند و کلیسا را، آن طور که در اعمال رسولان آمده، گسترش می دهد.

روح القدس و کلیسا

ما به نام پدر، پسر و روح القدس تعمید شده ایم (انجیل متی ۲۸: ۱۹ - ۲۰). روح القدس ما را در بدن عیسی تعمید می دهد (اول قرنیتیان ۱۲: ۱۳). در اینجا عمل روح القدس و آیین تعمید که علامت و نشانه ی ورود به بدن عیسی است به هم ربط پیدا می کنند. این روح القدس است که به ما ایمان می دهد و عطایایی را با هدف منفعت رساندن به کلیسا به ما عطا می کند، از جمله فراخوان کسانی را که خودش برگزیده است (اعمال ۱۳: ۱ - ۷).

تبدیل شدن به شباهت خداوند عیسی مسیح را نیز روح القدس انجام می دهد (دوم قرنیتیان ۳: ۱۷ - ۱۹) و هم اوست که ما را قادر می سازد در برابر وسوسه و گناه مقاومت کنیم (رومیان ۸: ۱۲ - ۱۴). او ما را با عیسی متحد می کند و ما را قادر می سازد از طریق ایمان به شام خداوند از او تغذیه کنیم. فقط کسی که خود خدا باشد می تواند

چنین کند؛ فقط کسی که خداست می‌تواند هم‌رده‌ی پدر و پسر باشد. سرانجام، هدف غایی خداوند این است که تا ابد در قلمرویی که روح‌القدس بر آن حکومت می‌کند زندگی کنیم و شکوفا شویم (اول قرن‌تین ۱۵: ۳۵ - ۵۸).

به یاد بیاوریم که باید همه‌ی اینها را در بافتار تثلیث تقسیم‌ناپذیر و اعمال تجزیه‌ناپذیر خداوند تفسیر کرد. روح‌القدس به تنهایی عمل نمی‌کند. او مجزا نیست و پدر را ترک نمی‌کند. پدر نیز روح‌القدس و پسرش را ترک نمی‌کند. هر سه در نجات ما مشارکت دارند و روح‌القدس نیز مخصوصاً در این امور فعال است.

دکتر رابرت لیتام استاد الهیات نظام‌مند و تاریخی در مدرسه‌ی الهیات ولز است. از او چندین اثر از جمله *Holy Trinity* و *Union with Christ* منتشر شده است.

این مقاله در مجله [تیبل‌تاک](#) منتشر شده است.